

ایڈیٹر وپبشر عبدالحفیظ الکریم پرنٹنگ پریس پبیل باغ کوئٹہ خان شہیک کرسا بیورو آفس 302 قھر ڈفلور یونیورسل کمپلیکس فیز 1 جناح روڈ کوئٹہ خان تالان کرے

08 ستمبر 2026ء

’یاکو بولی ناگوہنگ انگ ناخلیس

کینیائی آبادیا کو پنی آ قوم دنیا نا غٹ آن چکا قبیلہ غا تیان اسٹ اسے، وادوقا بولی ءواسر اسل ده(10) آن ہم کم بندرغ چپارہ، وادوئی ہیئت کنگ کیرہ۔ ودا قوم ءگڑتی گھیر کرینے کد اوقا بولی داسر چنگک کپک۔ افریقہ ٹی پین ہم ہندن ءکبئی قوم اریر، ہرافتے ہندا وَاژ ناا حالت مون تروک ء، اقوام متحدہ نا تعلیمی، سائنس و ثقافت تون تعلقد ارادارہ یونیسکو نا پانگ ء کد بولی ء چنگک کن دمدتی کار وائی الی ء۔ وے یاکو بولی ٹی ہیئت تروک ا ہندا منہ بچوک ا بندرغ آک ہم تینا بولی ء چنگک کن مخ تفوک سلوک ء۔ وادوک تینا بولی ء چنگک نا گڈ ییکوشست ومتا ماری تیتی ا ختہ ء۔ دابولی نا پاروک آتا رست و کار شاد بلیک ء۔ وادوک ہندا ژا تینا زندا نا گزران ء کیرہ۔ وے داسر دا ہم ایسری نا گڈ آ راہی روان ء۔ ودانا جاگہ غا مالدار ی ء اولیت تنگک انگ ء۔ دانا اصل سوب ہمائے قوم اسے نا وڈوک آ زم ء، ہرانیام تمساہنگ ائی ء۔ بولی آن بیدس دا قوم ’مسائی‘ قوم اتون سیالگیری نا سوب آن (ہرا کہ مچے بھار شون بلوک ارے، وادونا بولی ہم رکھوک آ بولی تیتی اوار ء) تینا ر بیدہ ء ہم کرار کرار آست آن درسا کنگ ء۔ ہد دادے کد اوقا نا ناپیرہ 9 بندرغ ہندن اریر، ہرا کک تینا بولی یعنی یاکو ٹی روانی اٹ ہیئت کنگ کیرہ۔ و ہندا نہہ بندرغ تینا بولی ءودارہ زندہ کنگ کن مخ تھنیو۔ اولک دابا ہیئت کیو ٹی ناکل بندرغ آتا اسر دیوان یاجی اس بٹگرہ، ہرا ٹی بولی نا اہیئت وادنا چنگک کن تینا خدمت آتے پیش کیرہ۔ دابولی نا پاروک آک جنگل و بیابان تیتی

تخلیق

چاہندار آک تخلیق نا معنہ کن ’’دوی کنگ، ودشت، وجوداٹ انگک نا لوز

آتے آتیرہ۔

’’انسانی جودہ غا تا تخلیق یا ردوم نا

چندی وسیلہ عا ک۔‘‘

ارٹی معنی ء تخلیق کن ایجاد نا لوز ہم

بریک:

دخت اس کد تخلیق کروک ء خالق

پارہ۔

ڈکدہ اللہ پاک کن بریک ’’خانیق کائنات‘‘ یعنی کائنات نا جوڑ کروک تخلیق کروک۔

انگریزی ٹی تخلیق کن Creation نا

اصطلاح مون آہنے۔

انگریزی ٹی چاہندار آک تخلیق یعنی

Creation نا تعاریف ء داڈول

کرینو:

1. "The action or process of bringing something into existence."
"creation of a coalition government"
synonyms: design, formation, forming, modelling, putting together, setting up, making, construction, constructing, fabrication, fabricating, fashioning, building, erection, erecting; More

اصطلاح ساڑی ء۔ دایو یانی لوز

Krinien آن بلوک ء۔

’’پنی آفلاسز مسطر ایل پاریس‘‘: ’’جوان عسوج اس تنخو ک ا بندرغ خیال آتیا

تقدیق کیک و پیار عسوج اس تنخو ک

بندرغ بندرغ آتیا تقدیق کیک۔‘‘

وہاب اعجاز خان نوشتہ کیک کہ’’ تقدیق

عربی نا لوز تقدق‘‘ آن بلوک ء، ہر انا معنہ

زگر و کھوٹ انا پرکھ ء کنگ ء۔

اصطلاح ٹی دانا مطلب اسر ادیب یا تخلیق کار اسینا فن پارہ نا زیب و زوری نا دشرانی ء کنگ نا ء۔ ک تخلیق کار تینا تخلیق ادبی ا فنی، فکری آب انا اخس خیال داری ء تنجائے، ہرا ہد

1: اسر فن پارہ سینا خاصیت و نوعیت نا تعین کنگ۔ اسر نقاد اسینا عمل منصب یا وظیفہ ء۔

2: اسر فن پارہ سینا جمالیات و عیب آتا

3: تقدیق ہمو عمل یا فنی حرکت تاپن ء ہرا

4: نقد کار نا کاریم اسر نوشکار اسینا

5: کچ انا کچا معنہ غایت تقدیق نا مطلب

اسر ادب پارہ سینا زوری و زیادتی نا

6: حتی آ نقاد نا دافرض ء کد اوکلن آ

زمانہ نا عظیم آفکار آتا تر تیب اسے تون

درجہ بندی ء کے درجہ شناسی ء تا کے

پوسکن آدورا نا تخلیق آتا چاچ ء ہلے۔

بڑ سندا نا تقدیق دادے کد نقاد نا وڈ و

ڈول نا تجربہ ء کے و ہمو وسیلہ غا تا چاچ

ء ہلے ہرا فاقا ملک اٹ تخلیق کار تینا

ادراک و کشف ء خوا لوک آتسکان سر

کیک۔

7: تقدیق فکری آ ہمو شی ء ہرا یا تو دا

دریافت کیک کد تخلیق انت اسے؟ اونا

منصب و وظیفہ و فائدہ غا ک انت ء؟ دا

ہرا استخوانی تے پورو کیگ؟

شاعر انت اکن شاعری کیگ؟ و مخلوق

اوفتہ انت اکن بنگ یا خوا ک؟‘‘

اسر پین زانہ کار اس، رضی مجتبیٰ لکھک

کد’‘ ادبی تقدیق نا بارواٹ زانہ کار آتا جتا

بخت مقدر ہر کس نا تینا تینا مریک۔ کس اکہ بد بخت ء، تو نصیب اٹی ہندن ء گڑا بریک کس انا ملی و عقل کاریم کنگک کپک۔ کس تینا بد بختی نا بجرم ء کیگ۔ کس تینا بخت آن بے نصیب مریک۔ پارہ کد تعلیم بخت ء بدل کیک۔ جوان انگ بخت ہمودے تعلیم نا ہری اف۔ انتخے ن ہندن ء بندرغ خندہ کد اوفتے۔ انا بنگ ادبھلا

بلڈنگ ماڑی جوان انگ لاری تیتی سفر

کیرہ، کس پانک کس ء باوہ پیرہ غا ن

دولت، زر، خنیں جانیداد، ملک

میرات ارے گڑا او آسودہ مریک۔

بھار آک تو دن ہم پاریر کد بیک دعا

غان بخت بدل مریک۔ بھار آک

پاریرہ بیک کیو۔ اللہ راضی مرے۔ نما

بخت بدل مرے۔ ای قچ تیرہ کد کنا

بخت مقدر ء انت مس۔ کن تون دن ء

تا دی انتخے کرے، اسکو ناز مانہ غا ن

تا اینو اسکان بخت انا مقدر بے بختی

سنے اول تو ناہی کس کد نوکری کنگ

پک کنگ اونا تفریح یا کی بیشی تے

بید واد رنگ ادبی تقدیق نا اصل منصب و

مخت مروتی ء۔ دانیام اٹ ادبی تقدیق

و ادبی نظریہ نا شی و فرق انا بارواٹ

اسر شرہ اس ہم بٹ مس، ڈکدہ ’’جون

یا کچز دا دھوئی کرے کد ادبی نظریہ و

ادبی تقدیق اٹ قچ ء فرق اس اف۔

ولے چندی پوسکن آ نقاد اکن کد

آئی اسے رچرڈ زوش الرمن فاروقی

ادبی تقدیق ء اونا اطلاق نا ناظر اٹی

برہ، و ادبی تقدیق ء ہرہ اسر نظریہ سینا

جاگہ غا سار عملی و ملی عمل اس سر پ

مرہرہ۔ فاروقی نا دا دعویٰ ء کد ادبی تقدیق

مدام اسر خاص ء ادبی تخلیق اسے تون

واسطہ و کاریم تنجک۔

☆☆☆☆☆

براہوئی بلوچی سندھی و اردو شاعری

کرک آ مزاحمتی شاعر مٹلا مزار نا پیرہ

اسٹ انگا نظم ’’لاٹ انا کبھی‘‘، اودے

تاریخ نا پندہ غاتے ٹی دما م زندہ تنجہ۔

ہرا وخت آ انگریز 1912ء ٹی دا

جاگہ سڑدار آتے لاچ و وڈی تر سا

اوفتے تینا منٹ اٹی کرے، ہتا کد انگریز

تینا سازش ء پین سوگو کنگ کن تینا

کوزہ گری و حکمرانی ء ہر جاتخے، ہندا

لاچ نا سوب آن سڑدار ک تینا عزت

و دستار ء بے بالار، ہرا تم انگریز ا بخت

آتے پرمان کرے کد کنا کبھی ء ہسی

اشٹین اسکان چا پد، سڑدار ک انگریز نا

چرمان ء عین کن فرض سر پندہ مسائلی نا

چاگہ غایت ک ملی مسالاٹ انا کبھی ء

اونا نیم اتون اوار سی اشٹین اسکان بخ

و بٹ چکار۔ مٹلا مزار سڑدار تا دتخوئی آ

کسب ء شاعری نا زبان تر سا بلوچ

قوم انا مون آ در شان کرے، مٹلا مزار

حکمت آن کاریم ہلسا ہرا سڑدار ک

براہوئی، بلوچی یا اردو زبان ء سر پند

مشرہ، باوہ ہر مشرہ زبان اٹ ’’لاٹ انا

کبھی‘‘، نظم ء کرے، تا کد سڑدار تون

اوار تیتی خلقت ء دا دتخوئی آ حرکت نا

ساتے۔ ہمو وخت آ دا مزاحمتی آ نظم

خلقت اٹی مل مس تو سڑدار ک تینا

بے عزتی نا غا ء انگریز و وڈیرہ نور محمد

مٹلا مزار

حمید عزیز آبادی

ہنگوئی آسر کریر، مٹلا مزار ء ہندا نظم انا

ڈوہ اٹ ریاست بدر کنگ۔ مٹلا مزار

ء اونا خاہوت تون اوار سندھ و

بلوچستان نا ستم جھٹ پٹ آ حسکا،

ہموڑے تینا زندا نا گڈ یکودے تے

تدبیسا 1939ء اٹ کوڑی آن

موکل کرے، اینو ہم اونا قبر مبارک

چتن چٹکی نا قبرستان اٹی ء۔ (براہوئی

تخلیق کار۔ قیوم جوہر، فرید آباد

(سندھ)

عزیز محمد گئی تینا کتاب ’’بلوچی مزاحمتی

شاعری‘‘، ٹی نوشتہ کیک کد ’’داظم ء

اوکیو وار میر عبداللہ جان جمالدینی

پٹ پول کد کرسا پاش کرے، ملک محمد

پنہا بلوچ داظم انا اردو شی ء ’’نوائے

وطن‘‘، اٹی شینک ہم کرفے۔ دا ہیئت

پاش مرے کد قیوم جوہر

(فرید آباد سندھ) تینا کتاب

’’براہوئی تخلیق کار‘‘، ٹی نوشتہ کیک کد

’’مٹلا مزار ناظم انا ایلو شیخ آک آسانی

اٹ ڈوہرہ، وے داظم انا بلوچی شیخ

گڑاس مصلحت آتا سوب آن کار

’’مٹے‘‘، وے عزیز محمد گئی نا کتاب

’’بلوچی مزاحمتی شاعری‘‘، ٹی مٹلا مزار نا

بلوچی نظم ایلو گل ء نظم آتیا ن بھلن

ساڑی ء۔

بلوچی نظم

ہزار آفرین بات نیر بخش مری

تتی ہماں اسٹ انت حیاء زری

اجنٹ ء جواب داتے پیدادری

مکن بخش ظلم و زورادری

نمنن ڈھگوئے ڈوڑے اُن کھری

کرتی کبھی آمن چکان ظاہری

اگر پندہ جنگے جتاں بختی

ہمودایا گند مئے مڑاں گری

جناں زم زم ڈولا اٹی کھو پڑی

کناں قصوں آ نوک دودامری

مری انت دما مں زم زم ء بھری

نوبی ترا لائق انت اکبری

عمرتی دراج بات کو ہی سری

بہا ستے سلامت غریب پروری

ترا بات ہر چا و فتح حیدری

.....

جمانی ء سر دار میر لشکر خان

وڈیرہ شیر محمد خان ڈرگہاں

پد گوشتہ امر شیر محمد خان

تد گوش دار سڑدار میر لشکر خان

اشاگو تدر گزمن ش اشاگو گراں

تدگوں ٹی فقط کبھی آمن براں

تو گل گند بستہ ہر دومیان

کنکے کاروئی نام و ناموس و نشان

.....

براہوئی نظم

امیر غوث بخش ریسیا نر مزار

شاہوانی رشید خان امیر نامدار

براہوئی کریٹو ہوجھٹ پٹ

ارین ای دنی تین پتین سیال مٹ

ہوکان بلوہ تپتین تے سٹ

نوا کہ شرف ء نا کیر کٹ

ہمودے عقل گل انا مس چٹ

کد چکار کبھی ء بچ وٹ

میان خان بہرام خان اریر بے میار

سندہر تھینے مخ ء مس تیار

کد بلہہ کریر ہر مش آوار

کد کبھی ء بلوہ نا بس وار

سیاہ ریش و رنا کد عجب زوردار

کبھی نا چلنگ اٹ کریر و نند قار

کبھی ٹی آجٹ میم اتون کس اوار

عجب باؤسر ٹین آ بے قور

ہے ہے بیہا پیسہ ملک آن ہتا

ہیک برٹوس تینا شان وچن آ

کبھی ء چکارا وفتہ خلقت ختا

کریر مون ء تینا قوم انا

ہے دے کر وٹر سلاہ جنگ انا

حیات کوہر مرو مرفنا

غواغان ہلیک تا عجب رنج وود

غریب ء چنگ کن اریر شیر مڑد

ہرادے شتر نا عدالت مرو

امیر آتے گل ء خدما ر دو

نصاری تون اوفتے سنگت کرو

دناخ ء نا تخی ’’ستر‘‘ نا کرو

کریر قوم آتینا ستم ستر ء

اوتپندہ قیامت نا دے اس برو

.....

مدراس نا اولیکو اخبار

اخبار اس مدراس آن پیش تا دا اخبار

اٹ مدراس کونسل نا کاروائیک و

فورٹ جارج نا پرماتک شینک

کنگزارہ۔

آگرہ نا اولیکو اردو اخبار۔

آگرہ ٹی 1846ء اٹی ’’صدر

اخبار‘‘، نا پین اٹ اولیکو اردو اخبار

شینک مس، دانا اولیکو شوکار فنگ کنگد

داڑان پد قانل پنی ء بندرغ اس دانا

شوکار مس۔ دا اخبار اٹ زیات آن

شوم انگا بخت

مس۔

ایکشن آک خوک کریر، بھار آ سنگت

آتا سلاہ سوج اٹ کاغذ آتے ایکشن

کن جمع کریٹ۔ انتخے کنا تعلیم اولی

نمبر آس۔ بھار آ امپیرارک ایکشن اٹی

شی بکھر۔ ہرا او میہر اترتا کبیشری زیات

کس۔ تو تین کن ورک کریرہ۔ کنا

سنگت آک بسر کئے آ، پاریر ٹی مہالو

ایہن ء بندرغ اس نظر بسرہ۔ داسر تو

میر صاحب جوڑ مس۔ ٹی تینا اشتہار

اٹی تینا پین اتون ضرور میر صاحب

نوشتہ کیس۔ کنا اشتہار فونو نا پیہہ کنا

جبب اٹی الو۔ بلکن جوان انگ خوشامد

کرک آ سنگت آک کئے پیہہ ہم

ترے فونو اشتہار نا کاریم مس۔ داسر دا

حیران مسٹ کد اشتہار آتے ہرا سنگت

ء ایٹو۔ کد بازار نا زیب زینت جوڑ

مریر۔ وفت

